

1918-yil
21-iyundan chiqsa
boshlagan

№29, 2021-yil 4-avgust,
chorshanba (32.671)

Пенсия миқдорини белгилаш тартибини ўзгартириш зарур

2

O'zbekiston ovozi

Ijtimoiy-siyosiy gazeta

Barchaga g'amxo'rlik – davlatning burchi

**Акбар ЖўРАЕВ
ТОКИОДА ОФИР ТОШЛАРНИ,
ЎЗБЕКИСТОНДА
МИЛЛИОНЛАБ
ЮРАКЛАРНИ ҚАЛҚИТДИ!**

Оғир атлетика бўйича "Токио-2020" ўйинлари иштирокчиси Акбар Жўраев Ўзбекистонга иккинчи олтин медални олиб келди!

109 кг вазн тоифасида Ўзбекистон шаррафини ҳимоя қилган оғир атлетикачи даст кўтариш (193 кг) ва силтаб кўтариш (237 кг) машқларида жами 430 кг.ни ўзига бўйсундирив, Олимпиада чемпионига айланди. Эътиборли жиҳати, унинг натижаси Олимпиада рекордини янгилади. Спортчимиз ўз фалабаси билан нафақат Олимпиада минбарини, балки миллионлаб ўзбекистонлик мухлислар қалбини ҳам затб этди.

Чемпионнинг бу зафари 50-ўринга тушиб кетган юртимиз спортчиларини 3 август ҳолатига кўра, 28-ўринга олиб чиқди.

ИМТИҲОНГА ТАЙЁРМИСИЗ?

Бугун абитуриентлар катта ҳаяжон билан ётганги кунни кутишмокда. Маълум қилинганидек, 5 августдан олий таълим мусассасаларига кириш имтиҳонлари бошланади.

Тайёргарлик жараёнлари, имтиҳонларни ўтказиш тартиби ҳақида Давлат тест маркази бошқарма бошлиғи Фарҳод Мирзажонов бизга қўйидагиларни хабар қилди.

ИМТИҲОН ВАҚТИ

2021/2022 ўқув йили учун 1 миллион нафардан ортиқ абитуриент рўйхатдан ўти. Коида тарқасида, тест синовлари кунига иккى сменада ўтказилади. 1-смена 5 август 07:00 да, 2-смена 19:00 да бошланади. Давлат комиссияси баёни билан пандемия шароитида абитуриентларга қулайлик яратиш максадида тест топшириклари сони мақбуллаштирилиб, кириш тест синовларига жами 3 соат вақт ажратилади. Имтиҳонлар 10-11 кун давом этади.

ФАНЛАР ВА БАЛЛАР

Барча тест топширувчилар учун мажбурий бўл-

ган 3 та фан бўйича: она тили (ўзбек, рус ёки қорақалпоқ тили), математика ва Ўзбекистон тарихи фанларидан 10 тадан савол тузилган. 2 та кўшимча фан ихтисослигига кўра танланади.

Умумий ҳолда 2021/2022 ўқув йили кабулида абитуриентларга 5 та фан бўйича жами 70 та тест топшириғи берилади. Бунда тўплаш мумкин бўлган максимал балл – 189 баллни ташкил этади.

НАЗОРАТ ҚАНДАЙ БЎЛАДИ?

Назорат олдинги йилдаги тартибида бўлади. Абитуриентлар видеокузатув орқали паспорт асосидаги рухсатнома билан киритилади. Имтиҳон жараёнлари тўғридан тўғри эфирга узатилади ва бу орқали ҳар бир абитуриентнинг ҳаракати кузатилади.

Тест синовлари очиқ майдонда ўтказилишини инобатга олган ҳолда имтиҳонга бош кийим билан киришга рухсат берилади. Абитуриентларга ичимлик суви, тиббий ниқоб ва ручкалар имтиҳон вақтида берилади.

Гулруҳ ОДАШБОЕВА
тайёрлади.

УНИНГ «Malibu»си Йўқ, Лекин...

Бозорда юк ташиб, кунига 3-4 сўм пул топиб, оиласини шу билан бокадиган бир киши бор экан. Асли косонлик, түгма ногирон бу киши ўқишини билмаскан, гапиролмаскан, лекин ҳамма нарсани тушунаркан.

Бир куни қўлида бир парча қофоз билан бир инсоннинг ёнига келиб, ушбу қофозни ўқиб беришни илтимос килиди. Ўша инсон ўқиб кўрса, ЙПХ жаримаси, МИБга ўтказилган, улар "участковой"га жўнатган экан... Суриштирилса 6 ой аввал катта йўлдан қишлоққа киришда, велосипед билан кетаётганда ЙПХ ходими тўхтатган экан. Жарима эса пиёда йўлни ногиронлиги бор инсон бирдан қаерданdir 90 000 сўм топиб келиб, "шуни телефонингдан тўлаб юбор", дебди имо-ишора билан.

Ўша инсоннинг "Malibu"си бўлмаса ҳам қонунларга ҳурмати, уяти ва гуруру бор эканлиги, баъзи бир амалдорларга ўрнак бўлса, фойдадан ҳоли бўлмас эди.

Тоштемир МУРОД

Расм интернетдан олинди.

Охирги ўн йиллик мөҳнат стажи асосида пенсия тайинлаш тизимини қайта кўриб чиқиш бўйича аҳолининг ҳақли эътироzlарига ҳалигача ечим топилгани йўқ.

ПЕНСИЯ МИҚДОРИНИ БЕЛГИЛАШ тартибини ўзгартириш зарур

Пенсионерларнинг ҳуқук ва мағнаатларини ҳимоя қилиш – давлат олдиаги энг жиддий масалалардан. Ҳар иккى томон учун ҳам бу муҳим мавзу. Пенсия ва нафақаларга катта ҳарҳат керак бўлади, фуқаролар эса қарилнида таъминот муаммосидан қўйналишини истамайди.

Хозир юртимизда 4 миллион нафарга яқин пенсионер ва нафақа олувчилар мавжуд бўлиб, уларнинг аҳоли сонидаги улуши 11,5 физоний ташкил қиласди. Шундан 3 миллион 493 минг нафари пенсия ва 422 минг нафари ижтимоий нафақа олувчилардир.

Бугунги кунга қадар “Фуқароларнинг давлат пенсия тайминоти тўғрисида” ги Ўзбекистон Республикаси Конунига 5 марта бўлган тайинлашни ўзимизни кириттиди, соҳага оид 10 та мезёйрӣ-хуқуқий хужжат ишлаб чиқилган.

Ўзбекистонда кейнинг йилларда пенсионерлар учун бир қатор куляйликлар яратилди. Ишаётган пенсионерлар иш ҳақини тўлиқ оладиган бўлди. Аввалиннинг катта муаммога айланган масала – пенсияларни нақъ пулда бериш йўлга кўйилди. Хуҷжатлар сони ва уни тўплашдаги оворагарчиликлар кескин камайди. Янгиликлар, куляйликлар кўп.

Аммо бу соҳада ечиними кутаётган масалалар ҳам оз эмас. Уларни бартарафа этишга кўймаклашиб – Ўзбекистон ХДП олдида турган муҳим вазифалардан бири. Пенсионерларнинг хуқуқларини ҳимоя қилиш, жамиятида ижтимоий мувозанатни сақлаш, ижтимоий адолатни қарор топтириш бизнинг устувор мақсадимиздир.

МУАММО НИМАДА?

Биринчидан, пенсия тайинлашда унинг миқдорини белгилаш масаласи.

Охирги ўн йиллик мөҳнат стажи асосида пенсия тайинлаш тизимини қайта кўриб чиқиш бўйича аҳолининг ҳақли эътироzlарига ҳалигача ечим топилгани йўқ.

Айниқса, ишаётган ҳодимнинг пенсияга чиқишида пенсия миқдорини тайинлаш тартиби бугунги кун талабларига жавоб бермайди. Ҳусусан, пенсия миқдорини хисоблашда охирги ўн йиллик мөҳнат фаолияти давомидаги ишталанган кетма-кет беш йил учун (пенсия тайинлашни сўраб

мурожаат этган кишининг танлови бўйича) ойлик иш ҳақи олинади.

Бизнингча, бу адолатдан эмас. Ёшга доир пенсия миқдорини белгилашда фуқаро ишлаган давридан исталган беш йилни ўзи тайинлаш имконига эга бўлиши керак.

Нима учун? Яхши даромад топиб, узоқ ишлаган киши ёши ўтгандан кейин кам дараподди ишга ўтказилиши ёки соғлиги туфайли кам ҳақ тўланадиган жойда ишлани мумкин. **Нега ўшга доир пенсияни тайинлашда унинг юкори ва ўргача даромад топган пайтини инобатга олмаслик керак?** Ахир у инсон ўша пайтда ҳам давлатга белгилangan даромади солигина тўлағандан-ку. Инсон ёшлик даври ўтиб, кучдан қола бошлаган пайтида зўр даромад топа олмаслиги кундек равшан-ку.

Тўғри, раҳбарлик вазифасида ўтирганлар фаолият даврининг охирларида яхши ҳақ олиши мумкин, лекин ҳамма раҳбар бўлишининг иложи йўқ. Ҳунийнг учун фуқароларнинг асосий қисми пенсияга чиқишига кам йиллар қолганида камроқ маош олишига тўғри келади. Пенсия тайинлашда одамнинг кучи ва имкониятлари чекланган давридан беш йилни олиш адолатсизлик, деб хисоблаймиз.

Юқоридагиларга кўра, Ҳалқ демократик партияси келгусида пенсия миқдорини белгилаш тартибини қайта кўриб чиқишни тақлиф кимлоқда. Пенсия тайинлашда фуқаро ишлаган даврнинг охирги ўн йилдан беш йилни эмас, у ишлаган даврининг исталган беш йилини олиш адолатни ёндошга бўлади.

Иккинчидан, ўзига боғлиқ бўймаган сабаблар билан **кам пенсия олайтган фуқаролар манфаатлари ҳимоя қилиниши** зарур. Ҳусусан, қишлоқ хўжалиги соҳасида (собиқ жамоа хўжалиги, давлат хўжалигида) ишлаб, пенсияга чиқсан шахслар ўша даврда ишлаган бошқа соҳа вакилларига нисбатан камроқ пенсия олайтган фуқароларнинг ҳақли эътироzlига сабаб бўлмоқда.

Мазкур масала Ҳалқ демократик партияси фракцияси аъзолари томондан сайлов оқруғларида, фуқаролар, мутасадди идоралар вакиллари билан бевосита мулоқот асосида ўрганиб чиқилди ҳамда пенсия миқдорини хисоблаш

“**ПЕНСИЯНИ ҲИСОБ-КИТОБ ҚИЛИШ УЧУН ИШ ҲАҚИННИГ МАКСИМАЛ ЧЕГАРАСИ, ЯЪНИ ПЕНСИЯНИ ҲИСОБЛАШ БАЗАВИЙ МИҚДОРИ ЧЕГАРАСИНИ ОШИРИШ МАВЗУСИ ҲАМ БАҲСЛИ МАСАЛАРДАН БИРИ. ПРЕЗИДЕНТНИНГ ТЕГИШЛИ ФАРМОНИ БИЛАН 2021 ЙИЛНИНГ 1 ИЮЛИДАН ПЕНСИЯ ВА НАФАҚАЛАРНИНГ ЭНГ КАМ МИҚДОРИ ОШИРИЛДИ. ШУНИНГДЕК, ИЖТИМОЙ НАФАҚАЛАР РУЧУН ҚЎШИМЧА ТЎЛЛОВЛАР ЖОРӢИ ЭТИЛДИ. ИНФЛЯЦИЯ ВА КОРОНАВИРУС ПАНДЕМИЯСИ ДАВРИДА НАРХЛАРНИНГ ОШИБ КЕТГАНИНИ ҲИСОБГА ОЛСАК, БУ КЎРСАТКИЧЛАР ПЕНСИОНЕРНИНГ ОФИРИНИ ЕНГИЛЛАТМАЙДИ. ШУЛАРНИ ҲИСОБГА ОЛГАН ҲОЛДА, ЎЗБЕКИСТОН ҲДП ЮҚОРИДАГИ ТАКЛИФЛАР ВА ПАРТИЯНИНГ САЙЛОВОЛДИ ДАСТУРИДА БЕЛГИЛАНГАН ВАЗИФАЛАРДАН КЕЛИБ ЧИҚИБ, ДАВЛАТ ПЕНСИЯ ТИЗИМИНИ ИСЛОҲ ҚИЛИШ КОНЦЕПЦИЯСИНИ ҲАР ТОМОНЛАМА ПИШИҚ-ПУХТА ТАЙЁРЛАШ ВА ҲАЁТГА ЖОРӢИ ЭТИШ ЗАРУР, ДЕБ ҲИСОБЛАЙДИ.**

чиқишида қонунчилик билан боғлиқ айрим муаммолар юзага келгани аникланди. Таъқидлаш жоиз, “Фуқароларнинг давлат пенсия тайминоти тўғрисида” ги қонунчиларни 37-моддасида 1965 йилдан кейинги давр учун жамоа хўжалигида иш стажини ҳисоблаб чиқаришда, агар жамоа хўжалиги аъзоси узрсиз сабабларга кўра жамоа хўжалигида белгилangan мөҳнатда иштирок этиши минимумини бажармаган бўлса, ишланган вақтнинг амалда давом этган даври ҳисобга олинади, деб белгилangan.

Ўрганишлар шуни кўрсатдик, қишлоқ хўжалиги соҳасида (собиқ жамоа, давлат ва ширкат хўжаликларида) мөҳнат фаoliyati 2005 йилга қадар юритган аксарият фуқароларга ишланган вақтнинг энг кам миқдори 400 минг сўмни ташкил этмоқда. Аёнки, бу пенсионерларнинг энг зарур этих ёжжарини қонаотлантириш учун етарили эмас.

Шунинг учун ҳам бугунги кунда қонунчилик хўжатларига ўзгартишлар киритиш масаласи жуда долзарб. Шунингдек, аёлларга тўлиқисиз ўшга доир пенсиянинг энг кам миқдори 400 минг сўмни ташкил этмоқда. Аёнки, бу пенсионерларнинг энг зарур этих ёжжарини қонаотлантириш учун етарили эмас.

Тўртинчидан, пенсияни хисоб-китоб қилиш учун иш ҳақининг максимал чегараси, яъни пенсияни хисоблаш базавиий миқдори чегарасини ошириш мавзуси ҳам баҳсли масалалардан бири.

Президентнинг тегиши фармони билан 2021 йилнинг 1 юнидан пенсия ва нафакаларнинг энг кам миқдори оширилди. Шунингдек, ижтимоий нафакалар учун кўшичма тўловлар жорӣ этилди. Инфляция ва коронавирус пандемияси даврида нархларнинг ошиб кетганини хисобга олсан, бу кўрсаткичлар пенсионернинг оғирини енгиллатмайди.

Шуларни ҳисобга олган ҳолда, Ўзбекистон ҲДП юқоридаги таклифлар ва партиянинг Сайловолди дастурида белгилangan вазифалардан келиб чиқиб, давлат пенсия тизимини ислоҳ қилиш концепциясини ҳар томонлама пишиқ-пухта тайёрлаш ва ҳаётга жорӣ этиш зарур, деб ҳисоблади.

РАҶАМЛАР ОРТИДАН ҚУВИШ РЎШНОЛИК КЕЛТИРМАЙДИ

28 июль куни қўйи палатанинг Мөҳнат ва ижтимоий масалалар қўмитасининг йигилишида Бандлик ва мөҳнат муносабатлари вазирinнинг “Инсон хуқуқларни бўйича Ўзбекистон Республикасининг Миллий стратегиясини амалга ошириш бўйича “Йўл ҳаритаси”нинг ижроси юзасидан ахбороти эшиятildi.

Вазир таъқидланганидек, миллий қонунчилик инсон хуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикасининг Миллий стратегиясини амалга ошириш бўйича “Йўл ҳаритаси” ишлаб чиқди. Мазкур хужжат 78 банддан иборат. Шундан 46 банднинг ижро муддати якунланган, 5 та банднинг ўз муддатида тўлиқ бажарилган, 5 та банднинг ижро муддати узайтирилган, 47 бандни амалга ошириш бўйича ишлар давом этмоқда.

Ростини айтганда, хисоботларда келтирилган рақамлар ҳажмидан кўз тиниб, бosh айланни кетади. Модомики, **вазирlik томонидан кенг қўламли ишлар амалга оширилаётган экан, нега унда мөҳнат бозори, бандликни таъминлаш соҳасидаги ахвол ҳамон мурakkabligicha колмоқда?** Ушбу масалага рақамлар эмас, одамларнинг бандлиги, топаётган даромади, ҳаётининг фаронлиги билан баҳо беришга қачон ўрганимиз? **Ҳисоботларни “рақамлаштириш” билан қочонгача шуғулланамиз?**

Вазир ахборотида мажбурий мөҳнатга йўл қўмаслик борасидаги чора-тадбирлар ҳақида ҳам бир талай ютувлар ҳақида сўз юритилган. Бу борда аслида вазирlikning тасири сезиллатимиз? Шу кунларда ижтимоий тармоқларда ўтиқутичилар, тиббиёт ҳодимлари ўтиқутичиларга кўтиб ютичилар, ҳаётини тозалаш, мактаблар ҳовисидаги панжараларни бўяш, қўчаларни ободонлаштиришадиган мажбуруланаётгани ҳақида хабарлар тарқалмоқда. Мажбурий мөҳнатга қарши ҳамда мутасаддиларнинг танобини тортиб ўйнишга ваколатли **Бандлик ва мөҳнат муносабатлари вазирligi эса бу каби ҳолатларни кўриб, кўрмасликка олмоқда.**

Бугунги сиёсат ҳалқин рози қилиш билан ўтичандан. Қабут қилинаётган ҳар бир қонун, қарор моҳияти аҳоли ҳаётida ўзи аксиини тошиши керак. Кўп хонали рақамлар ортидан қувиш ҳеч кибон рўшнолик келтирмаслигини яқин тарихимиз мисолида ёддан чиқармаслигимиз.

Вазир ахборотида мөҳнат соҳасидаги инсон хуқуқларининг ҳалқаро тамоилларини республика қонунчилигига сингдириш масалаларiga кўпроқ ургу берилди. Лекин вазirlik соҳада мамлакат ҳаётидаги муаммоларга тўхтадалиб ўтса, қўччиликни ўйлантираётган муаммоларга ётибкор қаратса, мақсадга мувоғи бўларди. Тўғри, курилиш бозорида иш кучига талаб катта бўлгани билан, мөҳнатга ҳақ тўлаш паст даражадалигича қолмоқда. Ҳусусан, **Ўзбекистонда курилиш соҳасида мөҳнат килаётганлар Россия ёки Қозоғистонда айни шу иш билан шуғулланади-**

ган мўхажирдан бир неча баробар кам ҳақ олмоқда. Бунинг ўзига хос сабаблари кўп ва айнан ушбу саволларга жавоб топиш ўтида вазирlik bosh қотириса, ишчи-хизматчилар манфаатни кўпроқ ифодалаган бўлар эди.

Умуман олганда, мөҳнатга ҳақ тўлашдаги номутансибликларни бартараф этишида вазirlik ўз сўзини айтадиган давр аллақачон келди. Ваҳоланки, вазirlik ва маҳаллий ҳоқимликлар томонидан амалга оширилаётган чора-тадбирлар кутилган натижаларни бермәтирир. Қайд этилишича, хозир юртимизда 1 миллион 600 минг аҳоли ишиз. Агар жорӣ йилда мөҳнат бозорига яна 560 минг битирувчи кириб келишини инобатга олсан, бандлиги таъминларни лозим бўлганлар иккиси миллиондан ошади. Шу боисдан 2021 йилдаги давлат дастурида ёшларни кўллаб-куватлашга алоҳида ётибкор берилган.

Аҳоли бандлигини таъминлаш чора-тадбирлари аҳолисининг кариб 55 физониз 30 ўшга бўлганлар ташкил этибучи мамлакатимизимиз учун никоятда долзарбdir. Даромад манбаи йўқ аҳоли қатламини ҳимоялаш, давлат ресурслари ва имкониятларидан самарали фойдаланиш ҳуқумат олдиаги асосий вазифа саналади. Аҳолининг ўзини ўзи банд қилиши учун ахрарилган мадбаблар мутасаддилар лоқайдилги натижасида самарасиз сарфланishi бу максадлар йўлидаги ғовлардан бириди.

Ҳудудлардаги ижтимоий-иқтисодий вазият бири-биридан фарқ қиласди. Бандлик ва янги иш ўринларини яратиш бўйича чора-тадбирларни ишлаб чиқишида шу нуқта назардан

ёндашиш керак. Акс ҳолда, иш ўринлари қозода яратилади, соҳта статистика шакллашади. Елон рақамлар кўпайиши эса ишсизлик муаммолини янада оғирлаштириди. Яна бир муҳим йўналиши борки, узоқ йиллардан бўён гапирилади, аммо натижалар ҳамон қониқариз. Гап ҳудудларда саноатни ривожлантириш, муносиб ҳақ тўланадиган иш ўринлари яратиш орқали аҳоли белгиланишни таъминлаш ҳақида бўлмоқда. **Ағсуски, ўтган даврда бу борада қабул қилинган айрим қарорлар, дастурлар фикат қозода юртимизига оғирини тозалашади.**

Банд бўймаган аҳоли, ҳусусан, хорижга иш излаб кетаётгандарнинг асосий қисми қишлоқда яловчилар экани жиддий ўйлашга ундаиди. Хозир бу йўналиши ҳам алоҳида маблағлар ахрарилмоқда, зарур шарт-шароитлар яратиляпти. Мутасад

Баҳолаш мезонлари ва кўрсаткичлари асосида ҳар бир раҳбар ўринбосари фаолиятига баҳо бериш орқали уларга рағбатлантириш ёки интизомий жавобгарликка тортиши чоралари кўрилади.

4-август, chorshanba, 2021-yil.
№29 (32671)

ВАКЦИНАЦИЯ

«МИШ-МИШ»-ЛАРДА ЖОН БОР

“Эмлаш мажбурий бўлармиш”, “вакцина олмаганлар ишдан бўшатилар экан” – бугун ҳамманинг оғзида шу гап. Одамларнинг ваҳимаси бир эмас, икки карра кўпайди.

ИНФОДЕМИЯ АСОРАТИ

Коронавирусадан тахликага тушиб яшадиган кишилар эндиликда эмланмаса, иш жойидан ахралб қолишдан хавотирда. Вакцина қабул қилас деса, турли миш-миллар сабаб ахолидаги ишончсизлик юзага келган. Яна бир “афсона”га кўра эмиши, эмлангандарнинг вакт ўтиб органлари ишдан чиқа бошлармиш ва яна алланарсалар. Бундай ҳақикатдан йирок бўлган гап-сўзлар ёки сафсаларнинг келиб чиқишига сабаб одамларда тиббий маданиятнинг этишмаслигида, деб баҳоланди. Аслида ҳам коронавируста қарши эмланишнинг зарурати ҳамда бу инсон саломатлигини химоялашинг бирдан-бир ечими эканини тушунтириш талаб этилмайдими?

ҲАММА МАЖБУРИЙ ЭМЛАНАДИМИ?

Ахолида юзага келган хавотирни табий қабул килиш керак. Қонунчиликдаги меъёни аксарият одамлар “энди вакцинация (эмлаш жараёни) мажбурий бўлади”, деб талқин қилид. Лекин депутатлар бу жараён мажбурий бўлмайди, деган изоҳларни бермоқда. Зоро, қонунга мувофиқ, амалдаги Мехнат кодексига ва Фуқароларнинг соғлигини сақлаш тўғрисидаги қонунга ўзгартишлар киритияти, холос.

Этибор беринг, ўзгартириш ва кўшичалар орқали профилактик эмлаш жорий қилинши билан боғлиқ Баш санитария ва эпидемиология врачига соғлигини сақлаш тўғрисидаги ўзбекистон Республикаси қонунини жорий этиш тўғрисида қарор қилиш билан боғлиқ ваколат бериляти. Сенатнинг ўн еттинчи ялпи мажлисида эса мазкур қонун маъқуланди. Унга кўра, эмлаш ва эмланиш билан боғлиқ ўзгартишлар киритилди. Бунга сабаб эпидемиологик вазият кун сайн жиддий тус олиб бормоқда.

Одамларда турли фикрлар ҳамда эътироозлар юзага келмоқда. Лекин унутматаслигизи кераки, бир инсоннинг хукуки бошқаларнинг хукукларини поймол кимаслиги зарур. Акс холда, бунга чора кўрилиш табиийдер. Шундан келиб чиқиб, сенаторлар ўзбекистонда мажбурий эмлашни назарда тутувчи қонунни маъқуллади.

ЭМЛАШ ОХИРГИ ВА ЭНГ МАҚБУЛ ЧОРА

Олий Мажлис Конунчилик палатасидаги ўзбекистон ХДП фракцияси аъзоси Муқаддас ўрозалиевнинг сўзларига қараганда, Конституциязининг 48-моддасидаги фуқароларнинг бу борадаги хукуклири кафолатланган ва одамлар вакцина олишдан бош тортиси мумкин. Фуқаролар кодексининг 8-9-моддадаридаги эса инсон хукукларидан қандай фойдаланиш шартлари белгилаб қўйилган. Яни, агар инсон ўз хукувидан воз кечадиган бўлса, бу бошқалар, хусусан, жамиятга ва давлатга путур етказмаслиги лозим. Эмланишдан бўйин товлаш орқали эса бошқаларнинг яшаш ҳамда соғлигини сақлаш хукукига путур етказган бўламиш. Шу жиҳатдан олиб қаралса, вакцина олиш шарт бўлади.

14 тоифадаги қатлам вакилларига вакцина олиши шартлиги айтилди. Ижтимоий тармоқларда бу масалада турли баҳслар бор. Эмланмаган ходимлар ишдаш бўшатилиши ҳақидаги гаплар авж олди. Лекин бу нотўғри қараш. Қонунга кўра, вакцина олмаган инсон ишга кўйилмаслиги мумкин. Бунда иш берувчи ва ходим ўртасидаги меҳнат шартномаси бекор қилинмайди. Факат вакцина олмаган шахс вақтичча ишдан четлатилиди ва унга ойлик тўлана майди. Қачонки вакцина қабул килса, ача шунда ишига қайтиши мумкин бўлади.

Таъкидланишича, қонуннинг қабул қилинши коронавирус инфекциясининг янги тўлқинларининг олдини олишга хизмат қилиди. Бунда ахоли ўртасидаги оммавий вакцинацияни ташкил этишининг қонуний асослари янада мустаҳкамланади. Шунингдек, юқумли касалликлар тарқалиши хавфи мавжуд бўлган тақдирда профилактик эмлаш ўтказишни жорий этиш юзасидан амалдаги қонунчиликдаги мавжуд зиддиятлар бартараф этилади.

Мавлумот ўрнида айтиш керакки, хозирги кунга қадар мажбурий вакцинация амалиёти Франция, Гречия, Австралия, Италия, Латвия, Россия, Козогистон, Токикистон ва бошقا давлатларда жорий этилган.

Зилола УБАЙДУЛЛАЕВА,
“Ўзбекистон овози” мухбири.

ЎРИНБОСАРЛАРГА ҚИЙИН БЎЛАДИ(МИ)?

Салмоқлаб кўрсам, Ўзбекистонимизда ўринбосардан кўпи йўқ экан. Яна шундай вазиятлар борки, ким бош, ким ёнбош эканини билолмай хуноб бўласиз.

ЎРИНБОСАРЛАР АРМИЯСИ

Дейлик, вилоят ҳокимининг 8 та ўринбосари, 8 та унга тенглаштирилган маслаҳатчи ва ёрдамилари бор. Бир вилоядага 16 та хоким ўринбосари, 16 та хизмат машина. Уларнинг ҳар бири кундадлик ишни юзасидан ҳокимнинг олдига кириб-чиқиши, хисобот топшириши, ахборот киритиб бориши зарур. Тасаввур қилаяпсизми, ҳокимнинг тизимининг ўзида кунлик 16 та раҳбар билан хоким мулокот қилиши, топшириқ бериши ва қабул килиб олиши керак. Бу ўринда нозик нукта шундаки, уларнинг ишини ҳокимдан бошқа ҳеч ким назорат қила олмайди, ҳокимда эса вакт муммоси доим бўлади.

Базириклар миқёсига кўтарилилсақ, ахвол бешбаттар. Битта вазириклида ўртacha 10 та бошқарма, бундан ташқари қандайдир инспекция, ДУКлар, Марказлар бор. Уларнинг хаммасидан раҳбар ва ўринбосарлар мавжуд. Тизим шунчалар кенг ва каттаки, эринай сабаб чиқсангиз, давлат персоналида жами 10 мингдан ортиқ ўринбосар борлигини кўрасиз.

Энг қизиги, улар яна сон-саноқсиз ишчи гурухлари-ю, мавсус комиссияларга раҳбарлик қилишади. Бу комиссиялар тарқибига қарасангиз, бошқарма ва ташкилотларнинг раҳбарлари, ўринбосарлар бу ерда алоҳида иерархия бўйича таснифланади. Бир марта хисоблаб чиқсанман. Дейлик, бир туман ҳокимнинг ўринбосари ўртacha 15 та комиссия ва иши гурухга раҳбар. Бу иши гурух ва комиссиялар беъзиз тузилмаган, юкори турувчи органлар шу тизим бўйича ҳафтаплик, ойлик, чораклик, йиллик хисоботлар тузишади. Энг кўни тизимни оладиган бўлсақ, МФИ раисининг учта расмий ва битта жамоатчилик асосида ишлайдиган ўринбосар бор.

Хўп. Зарур экан, керак экан, шундай килинди. Аммо уларни назорат қиладиган тизим борми? Шу пайтагча факат ўринбосар бевосита бўйсунадиган раҳбар даражасида назорат бўлган. Энди ҳаммаси ўзгаришти.

Шу йилнинг 22 июль куни “Вазирliklар”, давлат қўмиталари, давлат бошқарувининг бошқа органлари ва ҳўжалик бирлашмалари раҳбарлари ўринбосарларнинг фаолияти самарадорлигини баҳолаш тизимини жорий этиш тўғрисида” Президент қарори қабул килинди. Унга кўра, эндиликда ўринбосарлар ўзига бириктирилган тармок ва соҳалардаги фаолиятининг самарадорлиги, натижадорлиги юзасидан ўзбекистон Республикаси Президенти олдида шахсан жавобгар ҳамда Вазирлар Махкамаси олдида хисобдордир.

Демак, ишга қараб ҳақ тўланади. Ишланган, тер тўкиб меҳнат қилган ўринбосарлар рағбатлантирилди, вазифасига лоқайдик билан қараган ўринбосарлар ҳам шунга яраша жавобгар бўлади.

Яна бир гап. Жорий этилаётган давлат бошқарувини органлари ва ҳўжалик бирлашмалари раҳбарлари ўринбосарлари фаолиятини самарадорлигига кўрсаткичларни асосида баҳолаш тизими 2021 йил якунинг қадар эксперимент тарзида амалга оширилади.

Қарорда, шунингдек, раҳбарлар ўринбосарларнинг фаолияти кўрсаткичларни ижроси устидан мониторингни амалга оширишади. Режадаги ишлар баҳарилган бўлса-да «мендан кетгунча» қабилида йўл тулаётганлар ҳам кўп. Аслида, бундай ишлашга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ.

Баҳолашда инсон омилини камайтириш мақсадида асосий кўрсаткичлар бўйича маълумотларни автоматик тарзида таҳлил қилиш орқали мавжуд ҳолатни аниқлаш имконини берувчи маҳсус электрон платформа ишга туширлади.

Давлат бошқарувини органлари ва давлат улуси 50 фоиздан юкори бўлган ҳўжалик бирлашмалари раҳбарлари ўринбосарларининг фаолияти самарадорлигини ҳамда мақсадли вазифаларга эришишларини баҳолашнинг асосий мезонлари Вазирлар Махкамасининг қарори билан тасдиқланади. Баҳолаш мезонлари ва кўрсаткичлари асосида ҳар бир раҳбар ўринбосари фаолиятига баҳо бериш орқали уларга рағбатлантириш ёки интизомий жавобгарликка тортиши чоралари кўрилади.

Хар ийли ижро интизомининг ахволи юзасидан баҳо беришни назарда тутган ҳолда ўринбосарлар фаолияти кўрсаткичлари давлат бошқарувини идоралари ва ҳўжалик бирлашмаларининг жамоавий органлари томонидан ишлаб чиқилиб, тасдиқланади. Баҳолаш мезонлари ва кўрсаткичлари асосида ҳар бир раҳбар ўринбосари фаолиятига баҳо бериш орқали уларга рағбатлантириш ёки интизомий жавобгарликка тортиши чоралари кўрилади.

Шунингдек, ўринбосарлар фаолияти хар чорак якуни бўйича коллегияни орган йигилишида танқидий мухомака қилиниб, баҳоланади. Бунда раҳбар ўринбосарлари томонидан фаолияти кўрсаткичлари ижроси 70 фоиздан кам таъминланганда – “қоникарсиз”, 71 фоиздан 90 фоизгача – “қоникарси”, 91 фоиздан 99 фоизгача – “яхши” ҳамда 100 фоиз ва ундан юкори бўлганда “аъло” деб баҳоланади. Коллегияни органлар томонидан раҳбарнинг тегиси ўринбосарлари маъсуллияти юзасидан тақиғлар тайёрланади ҳамда таҳлилий материаллар билан бирга Баш вазир ўринбосарларни вазифаларни лозим даражада ҳамда масъулият билан бажариш борасида бир қатор камчиликлар мавжуд – дейди Олий Мажлис Конунчилик палатасидаги ЎзХДП фракцияси аъзоси Мавжуда Ҳасанова.

Шу маънода, Президент томонидан имзоланган ушбу қарор бу борадаги тизими муммаларни, хато ва камчиликларни бартараф этишида муҳим аҳамиятга эга, деб ўйлайман.

Қарорда раҳбарлар ўринбосарларининг фаолияти кўрсаткичлари ижроси устидан мониторингни амалга оширишади. Олий Мажлис Конунчилик палатасидаги ЎзХДП фракцияси аъзоси Мавжуда Ҳасанова. Шу маънода, Президент томонидан имзоланган ушбу қарор бу борадаги тизими муммаларни, хато ва камчиликларни бартараф этишида муҳим аҳамиятга эга, деб ўйлайман.

Ҳусусан, раҳбарлар ўринбосарларининг ижтиомий соҳадаги фаолиятига пенсионерларни ижтимоий кўллаб-қувватлашни янада кучайтириш, қариялар ва кекса ёшдагиларга ҳар томонимлаға ғамхўрлик қилиш, фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тизимини такомиллаштириш, “Темир дафтар”, “Аёллар дафтар” ва “Ёшлилар дафтар”га киритилган ҳар бир шахс билан якка тартибда ва тизимилиравишида мунтазам иш олиб бориши ташкил қилиб белгилаб берилмоқда. Ҳусусан, раҳбарлар ўринбосарларининг ижтиомий соҳадаги фаолиятига пенсиянинг ижтимоий кўллаб-қувватлашни янада кучайтириш, қариялар ва кекса ёшдагиларга ҳар томонимлаға ғамхўрлик қилиш, фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тизимини такомиллаштириш, “Темир дафтар”, “Аёллар дафтар” ва “Ёшлилар дафтар”га киритилган ҳар бир шахс билан якка тартибда ва тизимилиравишида мунтазам иш олиб бориши ташкил қилиб белгилаб берилмоқда. Ҳусусан, раҳбарлар ўринбосарларни ижтиомий соҳадаги фаолиятига пенсиянинг ижтимоий кўллаб-қувватлашни янада кучайтириш, қариялар ва кекса ёшдагиларга ҳар томонимлаға ғамхўрлик қилиш, фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тизимини такомиллаштириш, “Темир дафтар”, “Аёллар дафтар” ва “Ёшлилар дафтар”га киритилган ҳар бир шахс билан якка тартибда ва тизимилиравишида мунтазам иш олиб бориши ташкил қилиб белгилаб берилмоқда. Ҳусусан, раҳбарлар ўринбосарларни ижтиомий соҳадаги фаолиятига пенсиянинг ижтимоий кўллаб-қувватлашни янада кучайтириш, қариялар ва кекса ёшдагиларга ҳар томонимлаға ғамхўрлик қилиш, фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тизимини такомиллаштириш, “Темир дафтар”, “Аёллар дафтар” ва “Ёшлилар дафтар”га киритилган ҳар бир шахс билан якка тартибда ва тизимилиравишида мунтазам иш олиб бориши ташкил қилиб белгилаб берилмоқда. Ҳусусан, раҳбарлар ўринбосарларни ижтиомий соҳадаги фаолиятига пенсиянинг ижтимоий кўллаб-қувватлашни янада кучайтириш, қариялар ва кекса ёшдагиларга ҳар томонимлаға ғамхўрлик қилиш, фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тизимини такомиллаштириш, “Темир дафтар”, “Аёллар дафтар” ва “Ёшлилар дафтар”га киритилган ҳар бир шахс билан якка тартибда ва тизимилиравишида мунтазам иш олиб бориши ташкил қилиб белгилаб берилмоқда. Ҳусусан, раҳбарлар ўринбосарларни ижтиомий соҳадаги фаолиятига пенсиянинг ижтимоий кўллаб-қувватлашни янада кучайтириш, қариялар ва кекса ёшдагиларга ҳар томонимлаға ғамхўрлик қилиш, фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тизимини такомиллаштириш, “Темир дафтар”, “Аёллар дафтар” ва “Ёшлилар дафтар”га киритилган ҳар бир шахс билан якка тартиб

ЕТИМЛИК НИМАДИР – УЛАРДАН СЎРА

СОБИР АКБАРОВ ҲИҚОЯСИ

Кўнгидан кўчирилмалар: "Ушандаги ёшда эдим. Ота-онам ажраши, дадам мени болалар ўйига ташлаб кетди. Хаётимга коронулик чўккандел бўлди. Ахир бир онда хам омандан, хам отамдан айрildim. Атрофимда одам кўп, лекин мен ёлғизлиқдан кийналардим. Кўнглимни олишга ҳаракат килишди, мен эса уларга муносиб жавоб кайтаршига иштилдим. Шу зайдада йиллар ўтди. Етти ёшимда менга кадрдон бўлиб колган маскандан ажратиб, янги оиласма топришиди. Бу 32-сонли Мехрибонлик уйи эди".

Бу изтироби, маҳзун ҳикоя муаллифи – Собир Акбаров. У 1990 йилда дунёга келган бўлиб, айни дамда Бухоро нефтиң қайта ишлаш заводида ишлади. Ўз истагига биноан Бухоро иқтисодий банк коллежида таҳсил олган. Бу вақт давомида ҳамиши унга ётиб олган. Бу вақт да вилоидаги ҳамишига тўшаб, устимга бушлак ёбип ётади. Орадан 5-6 йил вақт ўтиб, оила курганларга вактинчалик, яъни 5 йилга шартнома асосида уй берилди. 64 киши ўша мослаштирилган бинода бир хоналиқ уйларда яшай бошлади.

— Ноиложиқдан Бухоро шахридаги ёпик бозорда аравакашлик килиб, кун кўршини бошладим, — дейди Собир Акбаров. — Бошнасиликдан кийналдим. Бозорда яшадим, тагимга музлаткичининг каттакон қозғос кутисини тўшаб, устимга бушлак ёбип ётади. Орадан 5-6 йил вақт ўтиб, оила курганларга вактинчалик, яъни 5 йилга шартнома асосида уй берилди. 64 киши ўша мослаштирилган бинода бир хоналиқ уйларда яшай бошлади.

2017 йилда оила курдим, ҳозирда икки нафар фарзанди бор. Ишга жойлашишимда хам ёрдам беришиди. 2020 йилга келиб эса вилоят ҳокимилиги ёрдами билан субсидия асосида ўй сотиб олдим. Бошланғич бадални, яъни 22,5 миллион сўмни ҳомийлар тўлаб беришиди. Колган суммани кредит асосида ойма-ой тўлаб боряпман. Менга ёрдам кўлган инсонлардан миннатдорман.

Тўғри, муаммоларим ортда колди. Ўй-жойли хам бўлдим. Лекин фарзандларимнинг бошига менинг куним тушиш арафасида турибди. Чунки аёлм билан келишолмай колдик ва ажрашишга мажбур бўлдик. Айни пайдада алимент тўляяпман. Афсуски, бу болаларимга бўлган меҳрими, камайтиралини, уларга эса менинг меҳрими етказиб бермайди...

ШОХРУЗ НАРЗИЕВ ҲИҚОЯСИ

У хам мана шу Мехрибонлик уйи тарбияланувчиси. Олий таълим мусасасини тамомлаган, бирок иш тошида муаммога дуч келмоқда. Унга таклиф килинаётган ва-кант ўринларда 900 минг, бир миллион сўм ойлик бериларкан. Лекин, бу оила қуриб, рўзгор тебризат учун етмас-лиги кундек равшан.

— 5-сонли Болалар ўйига ташлаб кетилганимда

уч кунлик чақалоқ бўлган эканман, — дейди Шоҳруз Нарзиев. — Давлатимиз гамхўрлиги боис кўчада қолмадим. У ер менга оила бўлди, тарбияларимиз эса ота-она ва-зифасини бажарди. Кейинчалик Мехрибонлик ўйига ўтказилдим. Ўқиш-ёзишини, касб-хунарга муҳаббатни ўша ерда ўргандим. Ота-онам ким, қаерда – билмайман. Менинг оиласида ҳам, яқинларим ҳам шу ўйда яшовчilar бўлди, давлатим бўлди. 2010 йил Мехрибонлик уйини битиргач, Курилиш ва миллий хунармандичлик касб-хунар колледжа ўқидим. У ерни тамомлаб, "Ўзтрансгаз" АЖДА ишладим. Бу вақт орасида қўйинчилклар кўрмадим, дея ойлайман. Бирок уларнинг ҳаммаси майда-чуда ташвишлар эди.

Кейин Бухоро мухандислик-технология институтига ўқишига кирдим. Енгил саноат йўналишида бу йил олийгоҳни битирдим. Яхшироқ ойлик маош тўлайдиган ишга кириш истагида кўп жойга мурожат қилдим. Таклиф этилаётган ишларнинг ойлиги менинг мақсадларимни амалга оширишга етмайди. **Ҳамма қатори мен ҳам оила қуриб, ўз ўйимга эга бўлишини истайман.** Бунинг учун эса иқтисодий таъминотим яхши бўлиши керак.

Айни пайдада Когон шахрида жойлашган ёткоҳонада яшаб келяйман.

Лекин у ердан ҳам чиқиб кетишимиз

кераклиги хакида 5-6 марта ҳат келди.

Борарга жойимиз, яшашга бошпанамиз бўлмаса, додимизни кимга

айтишга хайронмиз. Баъзи миш-мишларга кўра, Бухоро шахридаги

7-чилик даҳада чин етим болаларга

ўй-жой ажратилган экан. Бирок уни олган бирор кимсани эшитмадим.

— дей-ди Олий Мажхон

— дей-ди Олий

Чилла бошларида кучли шамоллар кўпайди, нечалаб мевали дараҳтларнинг шохлари синиб кетди, ўсимликлар пояси шамолда тебраниб, ётиб қолди, ҳосил чўги пасайди.

UDUM

4-август, chorshanba, 2021-yil.
№29 (32671)

ЧИЛЛА ЧИҚАЯПТИ – ХЎШ, УНИ ҚАНДАЙ КУЗАТАЯПМИЗ?

Халқимизда чилла билан боғлиқ удумлар, маросимлар, иборалар, мавсумий ишлар жуда кўп. Янги оила – чиллалик, оғир касал бўлса – момолар чилёсин ўқиди, қишининг қаҳратонида мевали дараҳтларга чилла суви берилади, қадимий мадраса ва хонақоҳ ертўласида, албатта, чиллахона бор, чақалоқ туғилса момолар 40 кун чиллага олади, ҳалқ оғзаки ижодида мушкулотга йўлиқкан ботирларга қирқ чилтон ёрдамга келади. Хуллас, чилла ажабтурор сирли-сехри, пафосли тушунча, менталитетимизга мустаҳкам ўрнашган образ.

НИМА УЧУН АЙНАН ҚИРҚ КУН?

Ҳаммамиз қизиқиб, кагталардан шулар ҳакида кўп сўраганимиз, тўғрими? Аслини олганда ҳам қизиқ-да. Ёз чилласи кириши билан момоларимиз “пойдабалсиз юр, чиллада фойдаси катта”, дейишарди. Бобо-бувиларимизнинг сир-синоатларга бой ҳикояларини тинглаб, чиллада нима килиш мумкину нима мумкин эмаслиги ҳақида илк тасаввурларимиз ўйногани ҳам рост.

Атрофимиздаги ҳодисалар ҳақиқатан ҳам чилла билан боғлики? Узоқ йиллар, асрлар давомида авлоддан-авлодга ўтиб келаётган ушбу ёзилмаган қонуналар, ҳалқ тили билан айтганда “ўлмас анъаналар”нинг моҳиятида нима ётади ўзи? Бу саволларга аниқ жавоб бериш мушкин. Қолаверса, чилла нега айнан 40 кун эканлигини ҳам ҳеч ким билмайди. Аммо, шу 40 кунда табиат бошқача бўлади, ростдан ҳам бир бутун давр сифатида муйядан об-ҳаво ҳукм суради.

Сирасини айтганда, бу йил ҳукуматимизнинг пойдор ташаббуслари туфайли чиллага оламшумуғ фестиваллар, концертлар билан кириб келдик. Мана, эндиликда чилладан 50 қишилик тўйлар, геометрик прогрессия бўйича ривожланётган коронавирус инфекцияси, ҳалқимизни чирмаб олётган пневмония, вакцина атрофигида шубҳали гаплар билан чиқиб кетаяпмиз. 40 тугая юқ бўладиган бу гапларнинг даромади битта – соғлом бўлиш, ҳаёт гулини авайлаш керак. Бинобарин, чилла билан боғлиқ маросимлар моҳиятида ҳам шу фалсафа туради.

5 АВГУСТ: ЁЗ ЧИЛЛАСИ БИЛАН ХАЙРЛАШАМИЗ, АММО МАВҲУМИЯТ ЧИЛЛАСИ ДАВОМ ЭТАДИ

**Барно ОДИЛОВА,
Аҳолининг sogлом турмуш тарзини
кўйлаб-куватлаш ва жисмоний
фаоллигини ошириш маркази
директори:**

– Қадимда ота-боболаримиз чилланинг 1 куни қолса ҳам қўрқ, дейишарди. Моҳиятига, мазмунига эътибор берадиган бўлсан,

**ЧИЛЛАДА ЧУМАК
УРГАН БУ ВАҲИМАЛАР
ҚҮНГЛИМИЗГА ГУЛҒУЛА
СОЛГАНИ ҲАМ РОСТ.
АСЛИДА, ОҒИР, ХАТАРЛИ
ЁКИ МАСЪУЛИЯТЛИ
ДАВРНИ АНГЛАТУВЧИ
ЧИЛЛА ДАВРИ ТУГАШИ
БИЛАН БУНДАЙ
НОХУШЛИКЛАР, ДИЛНИ
ХИРА ҚИЛАДИГАН
ҲОДИСАЛАР ҲАМ
ЧИҚИБ КЕТИШИДАН
УМИДВОРМИЗ!**

Чилла баъзи ҳодисаларнинг энг оғир, хатарли ёки масъулияти даврини англатувчи тушунчада. Ҳалқимизнинг азалий анъаналарига кўра, кирқ кунлик давр “чилла” ёки “саратон”, деб аталади. Бу давр бевосита мамлакатимиз иклими, физик-географияк жойлашуви билан белгиланди. Ўртача энг юқори ҳарорат аслидада чилла даврига тўғри келади.

– Ёшлигимиздан момоларимиз шу асосида иш тутишган. Бу бежизга эмас-да, – дейди

84 ёшли Улфатхон Отажонова. – Чакалоқ туғилгандан кейинги 6-8 ҳафталик муддат чилла даври ҳисобланади. Масалан, чакалоқ туғилган учун юйлиларни үй ҳисобланади. Бу даврда айнан шом вақтида кўп нарсалар чекланади. Шомда келган меҳмонларга чақалоқ кўрсатилмайди, кеч тушиши билан боланинг юйлаган кийимлари ташқарида қолдирилмайди, онага ҳам шом вақти ташқарига чиқиш ман этилади. Чилланинг 40-куни эса чақалоқ «тила суви»да чўмилтирилади. Бунда онанинг барча тиля тақинчоқлари челяндаги сувга

пандемия билан курашиб техникасини ўзлаштира олмади. Бугун кўйи тизимга, исталган олис туман ёки шаҳар поликлиникасига борсангиз, беморлар аралаш-қуралаш ётганини, COVID-19 га гумон қилинган bemорларга қарабётган ҳамшираларнинг ўзи тўйлик ҳимоя остида эмаслигини кўрасиз. Ундан ҳам ачинарлиси, шифохоналарда жой йўқ, COVID тасдиқланса ҳам ўша bemор ҳеч қаерга кетолмайди. Шундай, инсон ёзининг, қишининг чиласидан чикади, чидайди, аммо мавҳумлик, тушунарсизлик чилласидан чиқиши ўзилиб кетади. Чўзилиб кетди ҳам.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИДА НИМА ГАПЛАР?

Деҳқонларимизнинг айтишича, ушбу куёшли кунлар улар учун ғанимат. Айниқса, совук кунлардан «толикиб» чиққан экинларга чилла суви тарашиб кони фойда. Айниқса, бу пайтда ғуза парваришида сувдан унумли фойдаланиш тадбирлари муҳим ўрин тутади. “Чилла суви – тиля суви”, деб бежизга айтишмайди-да, ахир.

Янги барпо этилган бое ва тоқзорлар июль ойида 2-3 маротаба қондириб сугорилиши анъанага айланган. Деҳқонларнинг айтишича, чилла суви, айниқса, ғуза парвариши учун кони фойда экан. Айнан июль ойида экин қатор ораларига ишлов бериш орқали тупроқнинг майин, донадор бўлишига эриши ўсимликнинг ривожланишини таъминлайди, пирорварида, сувсизликка чидамилигини оширади.

Лекин тўхтамоқчи бўлганимиз яна бир масала. Биз ўзбекларда “Тўйдан кейинги чилла”, деган қадриятлар бор. Чилланинг ўзига яшаш қонун-қондайлари бор. Айтмоқчи бўлганимиз, бу қадриятни ёки эскича қарашми?

Булар-ку, бўладиган гаплар, эски ҳақиқатлар. Аммо, нақд гап шуки, жорий ёзининг чилласи деҳқонларига учун ниҳоятда оғир келди. Чилла бошларида кучли шамоллар кўйлди, нечалаб мевали дараҳтларнинг шохлари синиб кетди, ўсимликлар пояси шамолда тебраниб, ётиб қолди, ҳосил чўги пасайди. Ундан кейин эса аномал иссиқлик даври бошланди. Бир томонда сув етишмовчилиги, бошқа томонда чиллада ёққан дўл, жала, сойларни тўйдириб оқкан дўл...

Хусусан, Косонсойдаги сел, ҳалок бўлган 8 жон, тог дарёлари ва сойлари бўйида дам олиши ташкил этиувчи меҳмон уйлари фаолиятини жиддий тартибида солиши заруратини кун тартибида чиқарди.

Айни шу кунларда эса чорва озука етишмовчилиги хатари қаршисида турибди. Умуман, ҳукумат вазиятини ўнглаш учун жиддий қадамлар ташламаса, қишлоқ хўжалигидаги ўтган йилги кўрсаткичларга эришиш қиийин бўлади.

ЧИЛЛАДА ЧУМАК УРГАН БОШҚА ВАҲИМАЛАР

Ҳа, бу йил чиллада бир қатор тушунарсиз ишлар бўлди. Жуда кўп ташкилотларнинг пухта ўйланмаган қадамларини кўрдик. Тушунарсиз карантин, Тошкент қарантинга ёпилади, деган вахимали баёнет, кейин эса ҳеч нима бўлмагандек юришлар, хуллас, ҳалқ аросатда қолди.

Толибон июнь охирига келиб, чегарамиз остонасида пайдо бўлди. Дастрлабки қочқоллар ўзбекистонга ўтди, уларга ёрдам кўрсатилди ва ўз юритига қайтариб юборилди, бетарафлик сакланди.

Бу йил ёз чилласида ёнғинлар ҳар қачонгидан кўп бўлди. Айниқса, Жомбайдаги “Зарафшон миллий табиат боғи”, Зоминдаги ёнғинлари яқин келажакда ёввойи табиатга саёҳнатни назорат этиувчи ташкилотлар – Туризм ва спорт қўмитаси ҳамда хукуқ-тартибот идоралари олдига янгича масъулият қўймоқда.

Энг асосиси, коммунал соҳа бу йилги чиллада ҳалқ нафратега учраганини яширишнинг ҳожати йўқ. Ташқарида аномал иссиқлик, ичкарида – хонадонда сув йўқ, электр йўқ, одамлар қаёқка борсинг?

Партия очиши васвасасига учраганлар ҳам шу ёзда роса авжига чиқди. Кейин ўз касбига қайтганини эълон қилди. Аммо, нима бўлганда ҳам сиёсий ҳаётимизга янги кучлар қўшилмоқчи бўлётгани, партиялар фаоллашаётгани барчамизни сергак тортириши шарт. Гап бу кучларнинг уринишида эмас, танлаган йўли ва услубида, ғайриоддий даъволарида.

Шундай килиб, бу йилги чиллада шундай воқеаларга гувоҳ бўлдик. Чиллада чумак урган бу вахималар кўнгленимизга гулғула солғани ҳам рост. Аслида, оғир, хатарли ёки масъулияти даврни англатувчи чилла даври тугаши билан бундай ноҳушликлар, дилни хира қиладиган ҳодисалар ҳам чиқиб кетишидан умидвормиз!

**Лазиза ШЕРОВА,
“Ўзбекистон овози” мухбири.**

ЕР АЖРАТИШ ТАРТИБИ ЎЗГАРДИ

Энди жараён устидан жамоатчилик назорати кучайтирилади

**Ерлардан самарали
фойдаланиш ва уларни
муҳофаза қилиш,
фойдаланишида барчага
тeng имкониятлар
яратиш ҳамда қонун
устуворлигини
таъминлаш давлатнинг
асосий вазифаларидан
биридир.**

Президентимиз томонидан 2021 йил 8 июнь куни “Ер муносабатларида тенглик ва шаффофиликни таъминлаш, ерга бўлган ҳукуқларни ишончли ҳимоя қилиш ва уларни бозор активига айлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Фармон қабул килинди.

Ушбу Фармон ерга муносабатларини қонуний

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
КОНСТИТУЦИЯСИ, 55-МОДДА:
“ЕР, ЕР ОСТИ БОЙЛИКЛАРИ,
СУВ, ЎСИМЛИК ВА
ҲАЙВОНОТ ДУНЕСИ
ҲАМДА БОШҚА ТАБИИ
ЗАХИРАЛАР УМУММИЛЛИЙ
БОЙЛИКДИР, УЛАРДАН
ОҚИЛОНА ФОЙДАЛАНИШ
ЗАРУР ВА УЛАР ДАВLAT
МУҲОФАЗАСИДАДИР”.**
**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ЕР КОДЕКСИ, 16-МОДДА:
“ЕР ДАВLAT МУЛКИ –
УМУММИЛЛИЙ БОЙЛИКДИР,
УНДАН ОҚИЛОНА
ФОЙДАЛАНИШ ЗАРУР,
У ДАВLAT ТОМОНИДАН
МУҲОФАЗА ЭТИЛАДИ ҲАМДА
ОЛДИ-СОТДИ ҚИЛИНМАЙДИ, АЙРIBOШЛАНМАЙДИ, ҲАДЯ
ЭТИЛМАЙДИ, ГАРОВГА
ҚЎЙИЛМАЙДИ”.**

тартибида солиши борасида янги даврни бошлаб берган тарихий ҳуҷжат бўлди. Эндиликда ҳокимиятларнинг ерларни тўғридан-тўғри ажратиш, заҳирашада, ободонлаштиришга ажратиш ва бошқа ваколатлари бекор қилинмоқда, ерга бўлган ҳукуклар қисқартирилмоқда ҳамда ер участкалари хуусисий секторга мулк ҳукуки ва ижара ҳукуки асосида берилиши, давлат ташкилотларига эса доимий фойдаланиш ҳукуки асосида берилиши белгиланмоқда.

Бундан бўён маҳаллий давлат ҳокимияти органлари тартибида кўнгленишга бериш ёки ерларни тасарруф қила олмайдилар.

Фармондаги бундай қатъий ўзгаришларнинг асосий мақсади ерларнинг талон-торож қилинниш, ер ажратиш борасида коррупцион ҳолатларнинг олдини олиши каби нохуш ҳолатларнинг олдини олишига келишган. Ушбу Фармоннинг яна бир жиҳати, электрон онлайн-аукцион ва очик танловга кўйиш учун ер участкаларини танлаш, аукцион ва танловда иштирок этиш учун мурожаатларни қабул қилиш, аукцион ва танловни ўтказиш, унинг натижаларини расмийлаштириш билан боғлиқ

барча жараёнлар, истиснолариз ғақат электрон ахборот тизимларидан фойдаланган ҳолда, электрон ҳуҷжат алмашинивни ўйли билан амалга оширилиши ҳам айнан ерларни очик ва ҳаққоний тарзда ҳақиқий эгасига топлишириши мақсад килган.

Мазкур Фармоннинг қабул қилинишига ҳалқимиз ўртасида маҳаллий давлат ҳокимияти органларига бўлган ишончлисизлик, ер участкаларини ажратиш билан боғлиқ коррупцион ҳолатларнинг учраши, яни қариндош-уруг ва ошна-оғайнчиллик алоқаларини биринчи ўринга қўйган ҳолда ер участкаларини ажратиб бериш сабаб бўлди, десак муболага бўлмайди.

Ушбу ҳуҷжатнинг қабул қилиниши ерга оид муносабатларни тартибида солиши янги босқичга олиб чиқиб, унинг ажратишида инсон олими минимал даражада камайтириши, бу орқали коррупцион ҳолатларнинг олдини олиш ҳамда ерни ҳақиқий бозор активига айлантиришга хизмат килади.

Бир сўз билан айтганда, энди ер ажратишида таниш-билишчилик даври эндиликда тарихда қолди.

**Рустам КЕНЖАЕВ,
Тошкент дав**

Марказий Осиё хонадони – қадимий хонадон. У нурли, файзли, шукуҳли, баракали хонадон. У ўз шонли тарихига, буюк анъаналарига, дунёвий маданиятига эга бўлган улкан ва файзли оила.

ТАҚДИР ТУХФАСИ

**Куйласа чолғуси бир,
Йигласа қайғуси бир.
Халқ мақоли**

Миллион йиллардирки, тарихи чархпалиги тинмай айланади. Ҳаётгоҳ у, гоҳ бу тарзда давом этмоқда. Олис ўтмиш кишилик жамиятининг турли кўринишларига, турли холатларига гувоҳ. Дарҳақиқат, минг йиллар мобайнинда ҳалқлар вужудга келди, миллатлар шаклланди. Факат турли-туман мақсадлар йўлида улар гоҳ қовушиб, бирлашиб кетишли. Гоҳ, ракибга айланаб, бир-бирини мавҳ этишгача уриниши. Бирок ҳалқларнинг ҳақиқий яқинлиги, руҳий муштараклиги, маънавий уйғулнлиги ҳеч қачон ўз кучини йўқотмади, аксинча, у турли даврларда турли жанг-жадалларда тобланди. Тафаккур, ақл-идорк қиличдан устун келди.

Марказий Осиё ҳам ана шундай турли қирғинбарот урушларга майдон бўлган не-не тажовузларни, боскинчиликларни, мустамлакачилик ва зўравонликларни кўрган. Бунга кўхна тарих гувоҳ. Бирок, бу замин егалари ана шу зиддиятларнинг ҳаммасига бардош бериб яшашди. Она замин, она юрт меҳрини ҳеч нарсага алмашмади.

Марказий Осиё ҳалқлари руҳиги асрлар мобайнинда бир-бирига туташиб, маънавий, диний ва ахлоқий муносабатлари уйғуллашиб кетган, яшаш тарзлари ва урф-одатлари муштарак бўлиб, ягона, улкан ва жонли вужудга айланган эди. Шунинг натижасида қондошу жондошлик, бир бутунлик анъаналари таркиб топди.

Маънавий, руҳий ва фикрий яқинлик ҳамиша, ҳамма нарсадан устун келган. Шунинг учун замонолар “Кишини дўстлар ичидаги қашшоқлиқ, ётлар орасидаги тўкинчиликдан кўра кўпроқ бахти қиласи”, дейишган. Бу асрлар мон-

кишилик тарихида цивилизация дунёнинг турли минтақаларида турли шаклда юз берган. Ва ана шу худуд аҳолиси руҳиятига ўзининг кучли таъсирини ўтказган. Ҳалқ дунёкараша ва турмуш тарзига сингиб борган. Жумладан, цивилизация Юнонистонда нафосат, Хиндисонда дин, Европада моддий техника, Туронда эса ахлоқ шаклига вужудга келган.

Қадимий Туронда азалдан ахлоққа катта эътибор билан қаралган. Юксак инсоний фазилат, инсонни миллатидан қатъни назар барча мавжудотларнинг сарвари сифатида қадрлаш, маънавий камолот ва етуклик, адолат, инсоф, диёнат ва имон каби сифатлар тирикликтининг бош мазмунни сифатида тушунилган. Ҳалқларимиз дунёкараша, мақсад ва интиларни ўзида ифода этган ҳалқ оғзаки ижоди намуналари ҳам шу замин аҳлининг бутун руҳиятини қамраб олган. Жумладан, ўзбек, қозоқ ва қорақалпоқ ҳалқлариди «Алломиши», туркман, озарбайжон ўлкасида, Хоразм ва Тошкентда “Гўрўғли” достонларининг, қирғизларда “Манас” ҳалқ эпосининг вужуга келиши, уларда қарий бир хил – эзгулини ва ёвузлик, яхшилик билан ёмонликнинг ўзаро кураши, охир-оқибатда эса эзгулини ва яхшиликнинг тантанаси донишмандлик, ақл-идорк, ҳуշхулиқ ва хуашеълиқ асосий омил, бош мақсад қилиб олинганинлиги ана шу ҳалқлар қарашларининг уйғулнлигидан далолат беради.

Мазкур ҳалқларнинг тарихий этник жиҳатдан ўтмиш кишилик тарихининг муқаддимасига бориб тақалди. Минг йиллар мобайнинда ҳали қулдорлик пайтида ёк Урта Осиё ва Қозогистон ҳалқлари ягона турмуш тарзини бошдан кечиришган. Миср ва Вавилон билан ёнма-ён қадимий Бақтрия ва Сүғдиёна давлатчилиги вужудга

“
**ҲОЗИРГИ ЗАМОН
ЖАҲОН ТАРАҚҚИЁТИ
ШУНДАН ДАЛОЛАТ
БЕРАДИКИ, ҲЕЧ
БИР МАМЛАКАТ
ЯККА ЎЗИ БОШҚА
ДАВЛАТЛАР,
ХУСУСАН,
ЯҚИН ҚЎШНИ
МАМЛАКАТЛАР
БИЛАН ҲАМКОРЛИК
ҚИЛМАСДАН
РИВОЖЛАНА
ОЛМАЙДИ.**

шешриятини ҳам, Умар Ҳайём фалсафасини ҳам, давлат бошқаруви расмий тилини ҳам тўла тушунган ва мукаммал билган. Ана шу учтил муштараклиги туфайли бир худудда туркйларнинг кўпдан-кўп қавмлари билан бирга форсийлар ҳам муштарак орзу-умидлар билан яшашган. Уларнинг азалий ва абадий тақдирлари ана шу зайдла юзага чиқиб ва бизгача етиб келган.

Руҳий, маънавий яқинлик жаҳон тарихидаги буюк силжишларга, умуминсоний қадриятларнинг кескин ривожланишига сабаб бўлган. Чунки худди ана шу юксак

қаерда туғилгану қайси тилда ижод қилган? Энди у қайси миллатга мансуб? Форобий ўзбекми қозоқ? Ибн Сино тоҷикими ўзбек?..

Бундай саволлар атрофида ийлаб тортишдик, умримизу имкониятларимизни ана шундай майдо асоссиз мунозараларга сарфладик. Бундан эса факат “улуг оғачилик” сиёсатини юритувчиларгина фойдаланишиди, холос. Ваҳоланки, улуғ аждодларимиз бунчалик майдо бўлишмаган эди. Улар учун бутун инсоният битта одам эди. Инсон баҳту саодати, тўқис ва фаровон хаётни, армонизуми ҳакида ўйлашган эди.

Ҳозигри воқелик Марказий осиё давлатларининг умумий яқдиллиги, чегараларининг очикилиги, ҳалқларимизнинг эркин кириб-чиқиш имконияти тархимизга ҳам, олис истиқболимизга ҳам, аждодларимизга хос донишмандлик билан, маънавий ва ахлоқий юксакликдан турбий қарашнинг эҳтиёжи сифатида юзага келди. Марказий Осиё ҳалқларини бирлаштириб турдиган, уларнинг этногенетик асосларидан келиб чиқадиган тарихий сабоб бор. Бу бевосита улуғ аждодларимиз қарашлари ва орзумидларини чуқурроқ ўрганиш билан боғлиқ бўлган катта илмий, маърифий, маънавий ва ахлоқий ҳодиса. Улар ҳеч қачон топ маҳаллийчилик доирасида яшашмаган.

Натижада фанда оламшумул қашфиётлар, санъат ва адабиётида мисливиз кўтарилишлар, маънавият ва ахлоқда етуклик, давлатчилик ва бошқарувда ғоят инсонпарварлик ва адолат қарор топган, тирикликтин олмайди. Марказий Осиёда юқсанак тараққиёт юз берган.

Марказий Осиё мамлакатлари ҳамкорлигини вужудга келтириш, уларнинг суворенитетини тўла ҳурмат қилган холда, қадимдан ҳамкору ҳамфир бўлган ҳалқларни яқинлаштириш ва шу асосда мураккаб ижтимоий, ҳаётӣ муммомларни биргаликда ҳал қилиш янги ренессанс ҳодисасини рағбатлантирувчи ҳолат дейиш мумкин. Айни пайтда бу минтақа ҳалқларнинг ўзаро яқинлашувига, маънавий-руҳий қувват олишига ва ижтимоий ҳаёт мазмундорлигини оширишга хизмат қиласи. Айни пайтда ҳудудда соғлом маънавий-руҳий вазият юзага келади.

Ҳозигри замон жаҳон тараққиётини шундан далолат беради, ҳеч бир мамлакат якка ўзи бошқа давлатлар, хусусан, яқин қўшини мамлакатлар билан ҳамкорлик қильмасдан ривожлана олмайди. Ўз ҳалқи эҳтиёжларини ҳар томонлама қондириш имкониятига эга бўла олмайди. У қайсида мамлакат билан ҳамкорлик қилиши, кўшини давлатлар билан умумий бозорни вужудга келтириши, маҳсулот айирбошлиши, транспорт-коммуникация, алоқа, савдо, фан ва маданият соҳасида, ижтимоий соҳанинг бошқа йўналишларидаги чуқурлаштиришни тақозо этади.

Ана шундун йўлдан бормаган мамлакатлар ҳам мавжуд. Жумладан, Африкадаги Сомали, Судан, Замбия ва бошқа мамлакатларда факат ўз кучлари ва имкониятларига таяниб иш тутиш нақадар аянчи эканлигини кўрсатди. Бу мамлакатларда уруғ-аймоқчилик, тоҷу таҳтада қараш ташкил көрсатди. Бу мамлакатларда кобигида бикиниб қолдик. **Майдо нарсалар атрофида ўралашиб, шунга яраша майдо фикрлайдиган ҳолатга тушдик, охир-оқибатда ўзимиз ҳам майдалашиб кетдик. Янни, нима Қозогистонники, нима Ўзбекистонники? Ким**

**Нарзулла ЖЎРАЕВ,
сиёсий фанлар
доктори,
профессор**

дудидаги беш мамлакатнинг ўзаро ҳамкорлиги замонавий цивилизациянинг эҳтиёжи. У жиддий сиёсий, иқтисодий, ижтимоий тараққиёт йўли! Миллий равнак, тинч-тотув яшаш, ўзликни намоён килиш сиёсати! Ҳар томонлама ривожланиш ва порлок истиқбол сари кўйилган самарали, ишонли қадам. Қудратли, етук ва шакланган иқтисодий иттифоқни вужудга келтириш ана шу минтақа ҳалқлари ҳаётиди мухим бурилиш яшаш билан баробар.

Умуман олганда, Марказий Осиё хонадони – қадимий хонадон. У нурли, файзли, шукуҳли, баракали хонадон. У ўз шонли тарихига, буюк анъаналарига, дунёвий маданиятига эга бўлган улкан ва файзли оила. Ана шу минтақада ҳозир мавжуд бўлган тарихий анъаналарни давом этириш, уни янги тарихий шароитларда бойитиб бориш, келгуси авлодга ҳар томонлама етук, баркамол жамиятни мерос қолдириш ҳаммамизнинг бурчимиз.

Тарихий тақдир бизга Марказий Осиёдек, серқуёш, тароватли, муруватли, битмас-туганмас бойликларга макон бўлган заминни ҳада этди. Минтақадаги табиий, географик имкониятлар беҳисоб ана шундай қутлуг макон узоқ аждодларимиздан бизга мерос бўлиб қолди. Уни бус-бутунлигича, бутун маҳобати ва салобати билан олис келажакка ҳада этиш ҳаммамизнинг бурчимиз.

Тошкент форуми бизни яна бир бор хушёрликка чакириди. Мавжуд ижтимоий-сиёсий жараёнлар, минтақа тинчлиги ва барқарорлигини таъминлаш учун ҳаммамиз масъул эканлигимизни яна бир бор таъкидлади. Бу умумпланетар чакирик Марказий Осиё ҳалқларининг интеллектуал имкониятларини, ақлий салоҳиятларини, бар тарихий тажрибаларини умумлаштириб, најот майдонимиз бўлган ва Марказий Осиё деб аталган маҳобати хонадонимизни асрашга чакиради.

ТАҲРИРИЯТДАН:
**Муаллиф таҳририятга
қўнгирор қилиб, жамоа
га омад тилади, “Ўзбеки
стон овози”да ишлагани
ни хотиржамлик ва гу
рур билан эслади. Устоз
мақомидаги инсон “бир
мақола бор эди”, деб гап
бошлаганида ёк хурсанд
бўлдик. Ҳурматимиз кўп,
саҳифаларнинг ўлчами
кичикроқ. Домланинг
ижозати билан айрим
қисқартиришларга кўл
урниш мажбур бўлдик.
Мулоҳазали, мунозара
ли мақолаларни ҳамма
устозлардан кутиб қола
миз. Юз йиллик даргоҳ
нинг меҳрли эшиклари
ҳар доим очик...**

CENTRAL & SOUTH ASIA 2021

байнида аждодларимиз синовидан ўтган ҳодиса.

Бизнинг миллат, миллатлараро муносабатлар, миллий маданият, яқин қардosh ҳалқларнинг маданият мероси, этник муаммолари, жуғрофий ва иқтисодий бирлиги ҳақидаги тасаввурларимиз ўзгармокда. Янги тарихий шароитларда вужудда келаётган ижтимоий-сиёсий жараёнлар Марказий Осиё мамлакатларни, ҳалқларни тарихи, уларнинг жонҳон цивилизациясининг энг илғор йўналишларидан бирни сифатида тан олмокда. Нон дўстинг бўлмасин, жон дўстинг бўлсин, деган шарқоний ақида бутун моҳияти билан дунё сарҳадларida ўз таъсирини кўрсатмокда. Дарҳақиқат, маънавиятга асосланган дўстлик ва ҳамкорлик ҳар қандай маддиятдан вон тарихий шароитлараро муносабатларига ҳар доимигдан бошқачароқ қарашни тақозо этмоқда.

Қолаверса, ҳозигри ривожланган мамлакатларда давлатлараро минтақавий ҳамкорлик сиёсий ва иқтисодий мазмундан бирмунча чуқурроқ – маънавий-руҳий мазмун касб этмоқда. Бу ҳозигри замон жонҳон цивилизациясининг энг илғор йўналишларидан бирни сифатида тан олмокда. Нон дўстинг бўлмасин, жон дўстинг бўлсин, деган шарқоний ақида бутун моҳияти билан дунё сарҳадларida ўз таъсирини кўрсатмокда. Дарҳақиқат, маънавиятга асосланган дўстлик ва ҳамкорлик ҳар қандай маддиятдан вон тарихий шароитлараро муносабатларига ҳар доимигдан бошқачароқ қарашни тақозо этмоқда.

Аждодларимиз – ота-бобо-ларимиз эрамиздан олдинги минг йилликларда ҳам турли тажовузларга қарши курашишган.

Тил – ҳалқларни яқинлаштирувчи энг қудратли ва энг таъсирчан восита, тил – қалб ва руҳ асосида вужудда келади ва тафаккури ифодалайди. У ўзида инсоннинг жамики хис-туйғуларини, ақл-идоркини, фикр-борлигини мұжассам этади, айни пайтда уларни ифодалаб беради, кўнгилларни кўнгилларга боғлаб, қарашларни ўйғуллашибидан ташкиришган.

Қадимдан бир дарёдан сув ичиб, бир заминда шаклланган туркийзабон ҳалқлар жамики иқтисодий-ижтимоий манфаатлар бирлигидан ташкириш, маънавий жиҳатдан ҳам яқин эдилар, уларни умумий тил бирлаштириб турар эди. Чунончи, Туронда форс тилини адабиёт ва санъат тили, араб тилини фан тили, туркий тил сифатида баравар юритилган ва бир хил мақомга эга бўлган. Шунинг учун ҳам ҳоҳарбий, хоҳ бошқа соҳа кишиси бўлмасин, бу улкан худудда ҳамма баравар уч тилда гапириб, уч тилда ёза олган. Ибн Сино ёки Беруний асарларини араб тилида ўқиган одам Саъдий ёки Ҳофиз

инсоний фазилатлар барқ урган, жамики ҳатти-харакатлар юксак ахлоқ ва маънавиятга асосланган бир шароитда дунёвий илмларнинг янги мўъжизавий қашфиётлари я

Қани Вазирлар Мажкамасининг ўнлаб қарорлари ижроси? Нега гўшт импорти муттасил ошиб бормоқда?

МАРКАЗИЙ БАНК ҲУКУМАТДАН ХАФА – ГЎШТ ИМПОРТИ МУТТАСИЛ ОРТИБ БОРМОҚДА

Марказий банки томонидан ўтказилган матбуот анжуманини доим қизиқарли бўлади. Бу сафар ҳам кутилмаган рақамлар, фактлар ва муаммоли холатлар хақида хабар берилди.

Уларнинг қайд этишича, жорий йилнинг II чораги бўйича мамлакатимизда иқтисодий фаолликнинг жадаллашиши давом этиб, аксарият тармоқларда ўсиш кўрсаткичлари пандемиягача бўлган давр даражасига етган.

Шунингдек, матбуот анжуманида иқтиёда сезилган инфляция ва инфляцион кутилмалар даражасининг юкори колаётганинига хамда уларнинг асосий озиқ-овқат маҳсулотлари нархлари ўзгаришига таъсирчанлигининг юкорилиги инфляцион вазиятини янада кучайтириши мумкинлиги таъкидланди. Шу билан бирга, Марказий банк масъульлари дори-дармон ва озиқ-овқат нархлари кескин ошиш экстимоли борлигини ҳам алоҳида қайд этишиди.

Келгуси ойларда пандемия билан боғлиқ вазиятнинг ўзгариши шароитида дори-дармонлар, тиббий хизматлар ва асосий озиқ-овқат маҳсулотлари нархлари кескин ошиши мумкинлиги ва бунинг олдини олишга, карантин билан боғлиқ чекловларнинг умумий овқатланиши, транспорт ва етказиб бериш хизматлари соҳаларида нархларга таъсирини камайтириш лозимлиги тўғрисида Марказий банк ҳукуматни чора кўришга чақириди.

Қизиқ томони, Марказий банкнинг ўзи бундай чора-тадбирлар мажмумини ишлаб чикишга бош-кош бўлиши керак эмасми?

Хўп. Яна бир қизиқ маълумот. Гўшт маҳсулотлари ва қорамоллар импорти ҳажмининг ўшиш динамикаси сақланиб қолади. Янги тузилган Ветеринария ва чорвачиликни ривожлантириш давлат кўйинласига саломлар! Қани Вазирлар Мажкамасининг ўнлаб қарорлари ижроси? Нега гўшт импорти муттасил ошиб бормоқда?

Марказий банкнинг хисоб-китобига кўра, ҳудудларда чорва учун зарурӣ озуқа базасини кўпайтириш ва маҳаллий ишлаб чиқариш ҳажмалирни ошириш орқали бу маҳсулотларнинг барқарор нархини шакллантириш мумкин.

Бир сўз билан айтганда, Марказий банк мутасаддилари айтаятипи, ташқи ва ички иқтисодий шароитлар таъсирида юзага келадиган инфляцион омиллар ва хатарларни синчиковлик билан ўрганиб, уларни бартарафа этиш бўйича тегишли чоралар кўриб борилмоқда. Ишонишини ҳам, ишонмасликни ҳам билмайсан. Чунки, реал воқелик бу гапларни тасдиқламаяпти, ўртоқлар.

Тоштемир ХУДОЙҚУЛОВ, "Ўзбекистон овози" мухбири.

IQTISOD

4-август, chorshanba, 2021-yil.
№29 (32671)

СҮЮНЧИ БЕРМАСАМ МАЙЛИМИ?..

Қиши охирлаб, баҳорнинг илк шабадалари эсаётган бўлса ҳам кунлар анча салқин эди. Ойим иккакалмиз бозорга тушгандик, уйдан шошилинч кўнғироқ бўлди. Ой-куни яқинлашиб колган келинойимнинг ахволи оғирилашиб колиди.

Машина учун кўшнимизнига югурдим. Ҳайрияти, кўшнимиз ўйда экан. Ойим, келинойим шошилиб шифохонага кетишиди. Орадан бир соат ўтдими, йўқми, улар қайтиб келишиди. Нима эмиш "ҳали бола туғилишига ёрта, кўп ҳам вахима қилаверманд", деб шифокорлар айтишган эмиш. Камига улар шифохонада битта оғрик қолдирадиган укол килиб кўйишибди шу ўйда ҳам агар мабодо оғрик бўладиган бўлса, деб ҳудди шу уқоддан ёзиб беришибди. Майлида, нима бўлганда ҳам шифокорларга бориб кўриниб келдик-ку, деб кўнглимиз хотиржан бўйди. Қарангти, хотиржамлигимиз узоқка чўзилмади. Келинойим ярим кечаси оғрика чидомлай яна инграши бошлади. Бундан хавотирга тушиб, ҳамшира бўлиб ишлайдиган кўшнимиз Сабо йангани чақиридик. У ҳам келинойимни туғурухона нега олиб қолмаганини тушунолмай, айтилган "уқол"ни килиб чиқиб кетди.

Қўзим илинган экан, қанча ухладим билмайман, онаминиң йиглаб тур, турасол деганларига сарактубириб кетдим. "Қизим, югур, машина-машина" дерди ойим тинмасдан. Мен яна кўшнимизнига чопдим, афсус, машинаси билан қаергадир кетган экан. Шовқин-суронин эшишиб келган бошқа ён кўшнимиз тез ёрдамга кўнғироқ қилди. Ҳайрият, тез ёрдам яқин атрофда экан, йўналишини бизнинг ўй томон ўзгартирибди.

Оғрикнинг зўридан умуман мадори қолмаган келинойимни амаллаб машинага чақиридик. Ана етдик, мана етдик билан ярим ўйла борганимизда, «инганинга», деган овозни эшишибди. Ҳа, чақалоқ дунёга кеди, шунча юргу-юргумизга қарамасдан бариб улгурмадик. Бизни хотиржам қиласмайтган нарса шуки, совуқ тунларнинг бирорда қайсиридир бир бефарқ оқ халат кийган, ўзидан шифокор ясад олганнинг дастидан жияним тез ёрдам машинасида туғилди.

Тез ёрдам машинаси бўлса ҳам унда на ёпинчи, на бошқа нарса бор. Етиб боргунимизга чақалоқ қалтираб, совқотиб қолди. Ва ниҳоят, етиб келдик, болакайнинг киндигини кесиб, юкори қаватга олиб чиқиб кетишибди, онаси эса пастда қолди. Мен тушумай ҳайрон бўлдим. Бу оқ ҳалатларнинг дардини қаердан ҳам билардим, ахир бунақа ҳолатга биринчи марта дуч келиб турибман. Ҳали у ёққа ўтади, ҳали бўёққа, аммо онасин боласига олиб бормайди. Онамга қараб нега бундай киляпти, деб имо-ишора билан тушунтирдим." Дарди суюнчи-да болам", дедил шивирлаб.

Уйдан шошилиб чиқканлигимиз учун пул олиш хәделимизга ҳам келмади, ҳаттоқи чақалоққа ёпинчи ва керакли нарсаларни олиш учун ёнимизда пул йўқ эди.

Бу вазиятда биз нима қилишни билмас эдик. Айбимиз шошилиб, уйдан пул олиб келишини унтуганимиз эди. Агар ойим уларнинг чўнтагини қаплайтираса, она ва болани умуман қаровсиз қолдириши билар эди. Буёги "ўзбек"чиликда, камига чақалоқни ҳам ўйладилар, унга яхши қарамасликларидан қўрқди. Набирам оч қолиб кетмасин деб, шу ерда ўз яқинларини пойлаб турган тиншиларидан бир-икки сўм қарз олдилар-да, мана суюнчи, деб берди.

Чақалоқ тез ёрдам машинасида туғилган бўлса, уларнинг суюнчи олишга нима ҳакки бор? Учтўрттаси турнақатор туриб олиб, ёрдам беришганини айтиб, бир-ирини кўрсатарди.

Йўлда туғилган чақалоқ учун 4-5 киши суюнчи пули олмасдан, онасининг олдига қўйишмади-я, қойил! Яна "бу кам, қўшинг", дейишибга тоқат қила олмадим! Муллажиринг уларнинг томоқасидаги мурватини бураба қўйди шекилли, мумалалари бир чиройли бўлди-қолди.

Келинойимни чақалоқнинг олдига олиб кетишини кузати туриб, бу каби туғурухоналарда оқ ҳалат кийган «чўнтақ овчилари»нинг қаондор инсофага келишига умид умуман йўқмикан, деб ўйлаб қолдим.

**Ситора ҲУСАНОВА,
ЎзЖОҚУ талабаси.**

РЕКЛАМА ЎРНИДА

СУВ ТАЪМИНОТИ КОРХОНАЛАРИ НАЗОРАТЧИЛАРИ ИСТЕММОЛЧИЛАРДАН ТЎГРИДАН-ТЎГРИ ТЎЛОВ ТАЛАБ ҚИЛИНМАЙДИГАН ТИЗИМГА ЎТМОҚДА

**"ЎЗСУВТАЪМИНОТ" АКЦИЯДОРЛИК
ЖАМИЯТИ ТОМОНИДАН СОҲАНИ
РАҶАМЛАШТИРИШ ОРҚАЛИ ТЎЛОВ
ИНТИЗОМИ ВА МАДАНИЯТИНИ
КУЧАЙТИРИШ, ШУНИНГДЕК,
АҲОЛИ ТОМОНИДАН ТЎЛНААЁТГАН
ТЎЛОВЛАРНИНГ ШАФФОФЛИГИНИ
ЯНАДА ОШИРИШ ОРҚАЛИ КОРРУПЦИОН
ҲОЛАТЛАРНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШ БЎЙИЧА
БИР ҚАТОР АМАЛИЙ ИШЛАРНИ АМАЛГА
ОШИРИБ КЕЛМОҚДА.**

Жумладан, бу каби қораларнинг амалдаги кўриниши сифатида жорий иили 20 майдан бошлаб пилот лойиҳа тарикасида Тошкент вилоятининг Қиброй ва Тошкент шахрининг Олимзор ҳамда Шайхонтохур туманларida сув таъминоти корхоналарининг назоратчилари томонидан хизматлар учун аҳолидан пул ундириш ишлари тўхтатилган эди. Ушбу ҳудудларга биринчирилган назоратчилар факат белгиланган тартибдаги кузатув ва хатлов ишлари билан шугууланиши, улар тасаруфидаги тўлов терминаллари ва термопринтерлар бошқа худудларга биринчирилганди. Мазкур пилот лойиҳа

натижалари таҳлили ўзининг икобий кўрсатчиликларини намоён этиди. Жумладан, ушбу туманлардаги ичмилик ва оқова сув хизматлари учун истеммолчилар томонидан тўловларнинг мустақил равишда амалга оширилиши ҳажмлари, тўлов интизоми мустаҳкамланиб бўлмоқда. Шунингдек, операцион ҳаражатларни кисқартиришга эришилди. Назоратчилар томонидан истеммолчиларнинг 19 197 таси хатловдан ўтказилди ҳамда 1 миллиард 839 миллион сўмлик карздорлиги мавжуд 1 128 нафар истеммолчи ишлари мажбурий ўндириш юзасидан суд органларига топшириди ва бу борада 32 та қарздор истеммолчи қайта

огоҳлантиришга қарамай тўловларни ўз муддатида тўламаганликлари боис вақтина тармоқдан узиб кўйилди. Ушбу тенденциядан келиб чиқиб, жорий йилнинг 2 августидан бошлаб республикамизнинг 28 та туман, шахарларда ҳам ушбу лойиҳа амалда тадбик этилишини маълум қиласмиз. Бунда:
Кўрақалпоғистон Республикасининг Тахтакўпир ва Бўзатов туманларида; Андикон вилоятининг Улуғнор ва Бўстон туманларida;
Бухоро вилоятининг Жондор ва Қоровулбозор туманларida;
Жиззах вилоятининг Дўстлик ва Бахмал туманларida;
Навоий вилоятининг Фозғон шахри, Қизилтепа ва Томди туманлари;

Наманган вилоятининг Норин ва Коносой туманларida;
Самарқанд вилоятининг Нурабод ва Кўшработ туманларida;
Сирдарё вилоятининг Сардоба ва Холос туманларida;
Сурхондарё вилоятининг Термиз шахри ва Термиз тумани;
Тошкент вилоятининг Бекобод тумани ва

**"Ўзсувиатъминот"
акциядорлик жамияти
ахборот хизмати.**

Тошкент давлат шарқшунослик универсиети жамоаси Эрон-афғон филологияси кафедраси профессори, филология фанлари доктори, забардаст паштушунос олим

Рахмонхўжа ИНОМХЎЖАЕВнинг вафот этганлиги муносабати билан унинг оила аъзоларига ва яқинларига чуқур таъзия изҳор этади.

Тошкент давлат шарқшунослик универсиети жамоаси Ташқи иқтисодий фаолият ва туризм кафедраси мудири Қодирова Зулайхо Абдухалимовнага онаси, тарих фанлари доктори, профессор **Доно ЗИЁЕВА**нинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

REKLAMA O'RNIDA

4-avgust, chorshanba, 2021-yil.
№29 (3267)

"ПРОЖЕКТ -СЕРВИС" МЧЖ:

БУНЁДКОРЛИК
ЙЎЛИДА

Бугунги замон барчамиздан шиддат билан ишлашни тақозо этади. Бунёдкор ва тантини халқимиз фаровонлигини ошириш учун олдимиизга муҳим вазифалар қўйилганлиги ҳаммамизга катта масъулият юкламоқда. Шундай профессионал касб эгалари борки, улар туфайли республикамиз шаҳар ва туманларининг ташқи қиёфаси йилдан-йилга замонавий, янгича тус олаётганини кўриб қувонасан, киши. Юртимизда қад ростлаётган бино ва иншоотлар, барпо этилаётган объектларнинг макети ва дизайнни лойиҳа яратувчи архитекторлар томонидан амалга оширилади.

Наманган шаҳрида жойлашган "PROJEKT-SERVIS" масъулияти чекланган жамияти фаолияти ҳакида ҳикоя қилмоқчимиз. "Архитектор жуда ҳам юкори тафаккурга эга бўлиши керак. Биз турли хил соҳа обьектларининг бошлангич нуқтасини тузишда иштирок этамиз. Айни пайтда, янги соҳалар ва технологиялар тобора янгиланади бормоқда. Шунинг учун ҳам бир лойиҳани яратишдан аввал, унинг муваффақиятили қиқишига эътибор қартишимиз зарур. Янги барпо этилаётган бино ёки иншоотларнинг чидамлилигига, ташки ва ички кўринишида истеъодидомизинг яққол намунаси кўзга ташланади. Замоннинг шиддат билан ўзгариб

Жамият раҳбари Владимир Садовников бошчилигидағи корхона 1989 йилда ташкил этилган. Ҳозирги кунда 50 дан ортиқ мутахассиснинг иш билан бандлиги таъминланган.

Россия Федерациясининг "СЕСТ Инфраструктурный Консалтинг" ООО буюртмасига асосан Наманган шаҳрида 53 қмлик ички сув тармокларни қайта янгилаш ва "Мингчинор" сув насос стансияси худудида марказий бошқарув биносини куриш, "QISHLOQ QURILISH LOYIHA" МЧЖ буюртмасига асосан Наманган тумани "Олаҳамак" ва "Қоракўл"

МФЙ да ахоли пунктини режалаштириш лойиҳа-сметаси, "О'ЗБЕККОМУНАЛЛОУЧИНАҚУРУЛШ" ДУК буюртмасига асосан Қосонсой ҳудудида жойлашган "Қосонсой-Фарм" кичик саноат зонасига ичимлик суви ва канализация тармокларини тортиш объекти учун лойиҳа-смета хужжатлари ишлаб чиқилган ва фойдаланиши топширилган. Уларнинг лойиҳаси асосида Наманган шаҳар ва туманларида мустаҳкам бино ва иншоотлар бунёд этилди.

Жамиядта салоҳиятли архитектор ва мутахассислар кўп. Соҳа фидойиалири бўлган Ҳусанбай Имомов, Салоҳиддин Солиев, Роҳат Назаров, Собитхон Тоҷиев, Аваз Мамадалиев шулар жумласидандир.

Юртимизда "PROJEKT-SERVIS" масъулияти чекланган жамияти каби юқори савияга эга лойиҳа усталари бор экан, келгусида янада улкан ва осмонўпар биноларнинг қад ростланishiшига катта ишонч билдирамиз ва уларнинг ижодий ишларига муваффақиятлар тилаймиз.

Дилдора СУЛТОНОВА,
журналист.

REKLAMA

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АҲОЛИСИ ВА МЕҲМОНЛАРИ ДИҦҚАТИГА!

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИННИГ АМАЛДАГИ
ҚОНУНЧИЛИГИГА МУВОФИҚ, ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
АҲБОРТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ ВА КОММУНИКАЦИЯЛАРИНИ
РИВОЖЛАНТИРИШ ВАЗИРЛИГИ «ЭЛЕКТРОМАГНИТ
МОСЛАШУВ МАРКАЗИ» ДАВЛАТ УНИТАР КОРХОНАСИ
ОГОҲЛАНТИРАДИ:**

Республика ҳудудига руҳсатномасиз ва сертификатсиз олиб кирилган ҳамда сотувда бўлган ишлатилаётган радиоэлектрон алоқа воситалари (узок масофа радиоузайтиргичлар, радиостанциялар ва бошқа радиоузаттич воситалари) ўрнатилган тартибида мусодара қилинади ва уларни олиб киришин амалга оширган шахсларга нисбатан маъмурӣ жавобгарлик чоралари кўрилади.

Радиоэлектрон алоқа воситаларини республика ҳудудига олиб кириш учун руҳсатнома олиш ва ўрнатилган тартибида рўйхатдан ўтказишни расмийлаштириш масалалари бўйича «Электромагнит мослашув маркази» ва унинг вилоят бўлинмаларига мурожаат қилинг.

Бизнинг манзиллар:

Тошкент шаҳри, Фарғона йўли кўчаси, 15-үй, телефон: (71) 202-61-69.
Андижон шаҳри, Истиқолол кўчаси, 33-үй, телефон: (71) 230-64-65.
Бухоро шаҳри, академик И. Мўминов кўчаси, 2-үй, телефон: (71) 230-64-66.
Жиззах шаҳри, Ш. Рашидов кўчаси, 46-үй, телефон: (71) 230-64-68.
Нукус шаҳри, Ерназар Алакўз кўчаси, ШАТС биноси, телефон: (71) 230-64-75.
Қарши шаҳри, Мустақиллик кўчаси, 21-үй, телефон: (71) 230-64-78.
Навоий шаҳри, Амир Темур кўчаси, 4-үй, телефон: (71) 230-64-69.

Наманган шаҳри, Марғилон кўчаси, 8-«А» үй, 2-корпус, 54-хона, телефон: (71) 230-64-72.
Самарқанд шаҳри, Сельский, Колбоғ, Радио шаҳарча, телефон: (71) 230-64-80.
Термиз шаҳри, Ат-Термизий кўчаси, 28-үй, телефон: (71) 230-64-79.
Гулистан шаҳри, Мустақиллик кўчаси, 54-үй, телефон: (71) 230-64-67.
Фарғона шаҳри, Б. Марғилоний кўчаси, 30-үй, телефон: (71) 230-64-74.
Урганч шаҳри, Ал-Хоразмий кўчаси, 108-үй, 23-хона, телефон: (71) 230-64-77.

O'zbekiston ovozi

TAHRIR HAY'ATI:

Ulug'bek INOYATOV

Ulug'bek VAFOYEV

Maqsuda VORISOVA

Qalandar ABDURAHMONOV

Guliston ANNAQILICHEVA

Muslihiddin MUHIDDINOV

Hayotxon ORTIQBOYEVA

Shuhrat ISLOMOV

Toshemir XUDOYQULOV

O'ZBEKISTON
PARTIYASI
MARKAZIY KENGASHI

Bosh muharrir: To'lqin TO'RAXONOV

E-mail: info@uzbekistonovozi.uz

MANZILIMIZ: 100000, Toshkent, Buniyodkor ko'chasi, 50 «A»-uy.

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida
0006-raqam bilan 2007-yil 11-yanvarda ro'yxatga olingan.«Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi
bosmaxonasida chop etildi.
Korxona manzili: Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy.

Gazeta ofset usulida, A-2 formatida bosildi. Hajmi — 4 bosma taboq.

Gazeta haftanining chorshanba kuni chiqadi. «O'zbekiston ovozi» materiallarini ko'chirib bosish faqat tahririyat ruxsati bilan amalga oshiriladi.

Navbatchi: Ravshan SHODIYEV

Sahifalovchi-dasturchi: Bekzod ABDUNAZAROV

Г — 841. 20283 nuxsada bosildi.
Nashr ko'rsatkichi — 220.
t — Tijorat materiallari

ISSN 2010-7633

> 772010763008 <

O'za yakuni —
Topshirilgan vaqt — 20:30.Газетанинг электрон саҳифасига
ўтиш учун QR-кодин телефонингиз
орқали сканер килинг.

1 2 3 4 5 6

Sotuvda kelishilgan narxa